

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukenlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Enhet i ånden ved fredens bånd. — Pave Pius X. — Religion og politikk i Frankrike. — I Czestochowa. — Fra livets veikanter. — Fabrikkeier Leo Müller 60 år. — Kvinnens virke for hjem og Kirke.

Enhet i ånden ved fredens bånd.

17. søndag etter pinse.

Apostelen formaner oss i dagens epistel til å legge «vinn på å holde på enheten i Ånden ved fredens bånd», og sjelden har vel disse ord hatt større aktualitet for oss enn nu i denne tid — denne forferdelige tid, hvor intet menneske med forstand og følelse kan undlate å bli påvirket av bevisstheten om at mens vi lever vårt liv i våre sedvanlige gleder og bekymringer, fornøielser og strev — alt etter dog noenlunde normale dimensjoner selv om det unormale i tiden også på enkelte punkter kan gripe forstyrrende inn for oss — så flyr døden over uskyldige mennesker med samme rett til livet som vi og sprer ødeleggelse over alt og alle, så seiler døden under havets overflate og meier alt og alle som den møter ned, så ruller døden frem langs store veier og legger øde alt og alle på sin ferd. Intet under om fryktens ånd, dødens beste forbundsfelle, nu går også sin sikre gang og gjør sin mørke uheldsvangre forberedergjerning blandt oss alle.

Vi har allerede kjent dens tunge hånd. Hvad er det annet enn frykt som har bragt så mange av oss til å miste sans og samling og handle på tross av all samfundsånd og all kristelig nestekjærlighet idet vi «sikret oss» den materielle fremtid utover alle grenser? Men legg vel merke til at frykten ikke derfor slipper sitt tak! Frykt avler frykt på frykt, og den som først en gang har gitt sig i dens vold har meget vanskelig for senere å slippe fri igjen. Det merkes overalt hvor mennesker møtes nu, hvorledes krigen herjer alles sjeler — hvorledes den mer og mer legger sinnene øde så selv vi her oppe, som dog er «utenfor», snart er berøvet alle andre verdier enn den mest primitive selvopholdelsesdrift i ren materiell forstand. Og da er veien ikke lang til alles

hånd blir løftet imot alles. Frykten har da atter gjort sin gjerning som den skulde — nu kan døden komme.

Men la den møtes av vår erkjennelse, fast og urokkelig som all sann erkjennelse: den fullkomne kjærlighet driver frykten ut, og den er sterkere enn døden. Den fullkomne kjærlighet forkynner Kristus oss i dagens evangelium: «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte, av hele din sjel og av hele ditt sinn —», og er det ikke enkelt og greit å forstå, at tilegner vi oss denne kjærlighet har døden mistet sin brodd, ti da blir den jo bare befrieren, som åpner porten for vårt fengsel berne, som løsner de tyngende lenker som all ufullkommenhet her legger vår frie vilje i og fører oss frem til vår kjærlighets mål: Gud selv.

«Dette er det første og største bud, men det annet er lik dette: Du skal elske din neste som dig selv!» Og som det første og største bud gjør oss døden lett så hjelper det annet bud oss gjennom livets vanskeligheter i det det bereder veien for jordens største lykke: «enheten i Ånden ved fredens bånd». Den enhet, hvis praktiske utslag er samfundsånd hvor alle hjelper alle. Vi lever nu i en tid hvor vi hver eneste dag kan og skal praktisere vår hellige Kirkes lære om at vår tro skal vise sig i våre gjerninger.

Men som dette gjelder vårt daglige liv, der hvor gjerninger utretter og skal utrette mer enn ord, så la oss ikke glemme der, hvor bare ord i øieblikket kan utrette noe: vårt forhold til de kjempende og lidende nasjoner:

Ti i dem alle har vi trosfeller og til dem alle

skal vår bønn og vår kjærlighet rekke frem: «det er nemlig ikke forskjell på jøder og greker —».

La det lyse ut av alle våre ord og alle våre handlinger i denne tunge tid: enhet i Ånden ved fredens bånd — med fredens ord tross krigens gang!

Pave Pius X. 25 år siden hans død.

I august måned feiret den katolske verdenspresse minnet om pave Pius X i anledning 25 års dagen for hans død — og atter viste det sig hvor dypt et grep dette minne har i den katolske verden.

Pius X's pontifikat var fylt av indrekirkelige utredninger og ytre vanskeligheter og mange av hans forhåndsregler blev sterkt kritisert og diskutert. Men skjønt det kun er et kvart århundre siden han avsluttet sitt virke tegner dog allerede nu de store linjer i hans kirkehistoriske oppgave sig klart og tydelig frem, og hinsides alle tilbakelegte motsetningsforhold forstår man nu hans mål og hans valg av hjelpemidler for å nå dette mål meget bedre enn før og kan derfor nu yde ham den rettfærdighet, som hans samtidige ofte hadde vanskelig for fordi de manglet overblikk.

Pius X var typen på det menneske, som helt igjenem er *prest* — den fødte sjelesørger med den glødende nidkjærhet, en dyp religiøs natur med klart blikk for det vesentlige i en sak eller en foreteelse og derfor tilbøielig til å se bort fra de ytre forhold og undervurdere deres makt. Ut fra denne innstilling må hans utrettelige reformvilje forstås — så religiøst betonet som han var hadde alle hans reformer kun sjelenes gagn til hensikt og bevisstheten om dette gav ham hans urokkelige fasthet når det gjaldt Guds rikets sak. Klarest kommer vel dette til syne i de såkalte kommuniondekreter, som åpnet adgangen til et rikere liv i tro og nåde idet det anbefalte legfolk å gå ofte, gjerne daglig til kommunion, hvilket den gang forekom alle å være en meget inngripende reform hvad det jo også var. At den imidlertid var til stor velsignelse viser sig jo i den selvfølgeghet, hvormed vi i våre dager anerkjenner dens berettigelse — de kommende generasjoner vil antagelig neppe ha forestilling om den kvasi-jansenitisk frykt, som man i århundrer hadde for en hyppigere nytelse av altrets sakramente — og mens det på den tid dekretene blev utstedt var mange prester som nært visse betenkeligheter ved nedrivningen av de gamle skranke så finnes det vel neppe nu en eneste sjelesørger, som ikke forstår og billiger Pius X's eukaristiske mål. Hvad barnas tidlige kommunion angår mener dog pater dr. Wunibald Roetzer, O.S.B. at det ennå finnes de prester, som stiller sig tilbakeholdne her skjønt den tidlige kommunion bare er den logiske konsekvens av det rette sakramentsbegrep og den fulle oppfyllelse av den store guddommelige barnevenns ord: «La de små

barn komme til mig uten å hindre dem deri!» Fra pave Pius X's kommuniionsdekreter er jo i øvrig første den store eukaristiske og siden den like så store liturgiske bevegelse gått ut som har utløst så mange fornyelseskrefter innenfor Kirkens virke.

I presteskapets allsidige og utdypende utdanning så pave Pius X en av de viktigste støtter for hele sitt reformprogram, og for å få en from og gjennomkultivert prestestand anbefalte han den største strenghet når det gjaldt utvelgelsen av prestestuderende — særlig la han vekt på den asketiske og videnskapelige side av utdannelsen og lot derfor flere små seminar i Italia slå sammen til et større, som bedre kunde vareta oppgaven, samt opprettet nye store centralstudiehus i Roma eller reformerte de allerede bestående. Han utformet prestenes bønn, breviaret, i mer historisk og sakramental-liturgisk ånd og kirkeårets struktur trådte nu bedre frem som et organisk hele både i breviar og messebok. Men at hans reformer alltid var forbunden med den fineste sans for tradisjon og uavbrudt utvikling viser nyordningen av kirkemusikken, idet det blev innført en koralform, som gikk tilbake til Kirkens eldste tid og ved atter å knytte trådene til de klassiske mestre fikk slutt på mangen uriktig utvikling og gjengav de liturgiske fester fortidens ubeskårne glans og verdighet.

En historisk reform av dimensjoner var også pavens beslutning å kodifisere den samlede kanoniske rett i en lovbok, og i kardinal Gasparri fant han den rette mann til å gjennomføre dette omfattende verk, like betydningsfullt for Kirken som for videnskapen idet det gav Kirkens juridiske element ny utforming og dermed fornydd fasthet. Likeså gjennomgripende var Pius X's nyinnredning av den romerske centralforvaltning hvis hele apparat hadde bestått vesentlig uforandret siden pave Sixtus V (1575—1580). I alle enkeltheter har Pius X reorganisert den efter nutidens fordringer og efter sjelesorgens og den religiøsetiske tenknings strengeste prinsipper, idet den blev samlet, forenklet og formålstjenlig utformet. Tillike blev et kirkelig offisielt organ, *Acta Apostolicae Sedis*, opprettet, hvori alle kirkelige regjeringshandlinger offentliggjøres.

Man har bebreidet pave Pius X at han har gjort for lite direkte for videnskapen. Hvor uriktig denne beskyldning er fremgår jo blandt annet av den omhu som blev vist den nye utgave av den oprinnelige *Vulgata*: den av Kirken anerkjente latinske bibeloversettelse. Han anmodet benediktinerne om å påta sig denne oppgave — i øvrig hadde det vatikanske bibliotek, det pavelige Roms arkiver, det store moderne trykkeri og observatoriet i de vatikanske haver en forstående velynder i ham.

*

Pius X's reformvilje utstrakte sig også til troens indre anliggender og dens utdyping og bestyrking gjennom dogmenes fasthet og klarhet. Dette førte nødvendigvis til at han måtte vende sig mot utslagens av en helt annen reformvilje, som stammet fra tidens liberalistiske fremskrittsideologi og mente, at Kirken burde opgi noen av sine evige sannheter

Religion og politikk i Frankrike.

som overlevde og tidsbestemte og stille dogmene inn under den fortsatte utviklings lov. Pius X erkjente hurtig den fare som denne holdning innebar ikke alene for enkelte tros læresetninger men for hele åpenbaringstroens grunnlag — og den fredselkende pave tok kampen op mot disse villfarelser med ubøielig strenghet og førte den til ende uten å inngå noe som helst kompromis. I sine kunngjørelser sammenfattet han alle utskielser av den såkalte «moderne ånd», det vil si den liberalistiske livsanskuelse, under betegnelsen «modernisme», idet han karakteriserte denne som et «opsamlingskar for alle kjetterier», et forsøk på å la utviklingstanken herske over sannheten og skille religiøs opplevelse og videnskapelig tenkning fra hverandre, samt endelig som et forsøk på å nedsette for ikke å si fornekte Kristi guddommelig- het og sakramentenes realitet. Ved sin rundskrivelse «Pascendi» og sitt dekret «Lamentabili» samt ved eden mot modernismen skapte han en sann erkjennelse av denne retnings farlighet, hvorved den etterhvert døde hen.

Store sorger oplevet den ophøiede og elskelige pave: de store tap som den laicistiske lovgjerning i Frankrike og Portugal medførte og «Action française»s holdning, overfor hvilken han måtte hevde den sannheten at Kirken hverken dogmatisk eller historisk var knyttet til en bestemt statsform. Begge deler utsatte Pius X for store misforståelser men vår egen tid har vist i hvor høi grad han hadde rett i alle sine praktiske direktiver.

*

Men sterkest lyser pave Pius X's personlighet som prest og kristen. En fattig barndom og ungdom, presteutdanning og senere prestevirke, rik på savn og selvfornektelse, gjorde ham til et menneske uten noen som helst fordringer for sig selv. I tårer mottok han byrden av jordens høieste verdighet og under tårer blev den båret. Hans ydmykhet led under å bli hyldet og skulde representere, hans godhet led under å måtte være ubøielig og streng, hans nidkjære iver led under å måtte godkjenne de grenser som den jordiske virkelighet setter for all idealisme. Pius X var et typisk hjertemenneske og det er et faktum at verdenskrigen fikk dette hjerte til å briste. Hans efterfølger var den diplomat som utkrevdes under verdenskrigens tunge tid — men det er Pius X, som ved sin reformiver bevarte Kirkens sannheter, førte dens barn til troens innerste og vesentligste kjerne i Kirkens nådemidler og derved styrket dem til å komme igjennem krisetidene under og efter krigen. Her ligger hans storhet.

Allerede mens han levet betraktet folket ham som en helgen og den dag idag er det stadig en bedende skare samlet foran hans beskjedne sarkofag i St. Peter. All meningsforskjell om hans forholdsregler er forbi og mer og mer festner og brer den ovebevisning sig at han er helgen. I 1923 blev beatifiseringsprosessen innledet og bekrefter den karakterisering som utgjør hans gravskrift: «Pave Pius X, fattig og dog rik, saktmodig og ydmyk av hjerte, en ubeseiret forsvarer av troen, bestrebende sig for å forny alt i Kristus, fromt gått bort 20. august. A. D. 1914.

I «Revue des Deux Mondes» for august har abbed Ferdinand Renaud skrevet en artikkel som har vakt megen opsikt. I klare ord fremstiller han det «religiøse problem» som det nu fortøner sig i Frankrike. Han fremhever innledningsvis at den gamle antiklerikalisme har mistet en del av sin kraft, men det er på tide nu å gi Kirken i Frankrike en lovhjelmet stilling så det blir klare linjer både for den og for staten hvad rettigheter og plikter angår. Det vil da være lettere å møte de farer som fremdeles truer fra marxistiske kretser.

*

Abbed Renaud oppstiller tre hovedproblemer som skal løses: Først er det presters og ordensfolks rettslige stilling. Både almindelig sund fornuft som de prinsippene om likhet og frihet, hvorpå det franske demokrati hviler, må protestere mot den nuværende tingenes tilstand. Den geistlige stand er utsatt for en helt uverdlig behandling og loven, som den faller inn under, er så urettferdig at den i praksis ikke er blitt anvendt siden den store mobilisering i 1914. Fra vidt forskjellig hold er det også reist fordring på å få gjort slutt på den pinlige og samtidig latterlige situasjon. Et land som Frankrike som roser sig av «forsvare den menneskelige samvittighets frihet» kan ikke i lengden finne sig i de nuværende forhold uten at dets posisjon og dets anseelse svekkes.

Det neste problem er den kirkelige eiendom og abbeden hevder selvfølgelig at Kirken skal ha den samme rett til å eie verdier som enhver annen institusjon. For å imøtegå mistanken om «den døde hånd», gjør han sig til talsmann for innførelsen av gavebrev, slik som man har ordnet forholdene i en rekke land.

Endelig kommer abbeden inn på skolespørsmålet og undersøker de forskjellige muligheter. Mest praktisk forekommer det ham allerede i folkeskolen å få innført religionsundervisning ved geistlige lærerkrefter og gi dem så og så mange timer til ukentlig disposisjon.

Abbeden mener ikke at disse spørsmål skal løses gjennom et nytt konkordat, men gjennom direkte forhandlinger mellom Kirke og stat. Hans artikkel er hilst med velvilje av høirepressen, som også finner stillingen uholdbar og uverdlig. 200 parlamentarikere har allerede undertegnet et lovforslag, som krever ophevelse av alle undtagelsesbestemmelser for geistlige. Socialistene avviser det — antiklerikalismen er nemlig et av de viktigste bånd som holder partiet sammen.

*

Vektige stemmer har i øvrig hevet sig for større rettferdighet: Chautemps og Herriot er enig i og har uttalt offentlig at aktelse for enhver religiøs be- kjennelse er en av bærepillarene i en demokratisk

stat og at det å gjøre inngrep i en borgers rettigheter på grunn av hans religion eller rase er direkte urettferdighet. Og ministerpresident Daladier sa i en tale som blev kringkastet over hele verden: «Det skal tillates borgere å leve under fedrelandets beskyttelse etter sin egen vilje, å tro etter sitt eget hjerte, å tenke etter sin egen oppfattelse, å handle etter sin egen samvittighet.»

I Czestochowa.

I «Aftenposten» har Solveig Schröder skrevet følgende vakre beskrivelse av et besøk i polakkenes hellige by Czestochowa med det undergjørende madonnabilledet.

Vi humper en søndagsmorgen avsted på en sølete landevei. Det har regnet hele natten og sølespruten står høit i været der vi farer frem. Folk vi møter trekker forsiktig langt ut på veikanten for ikke å få helgedagsklærne tilsølet før de når frem til messen. Selv er vi også på vei til kirken — målet er polakkenes hellige by Czestochowa med det berømte 4 hundre år gamle kloster Jasna Gora.

Veien går gjennom typisk polsk landskap, flate marker hvor enslige bondekoner sitter ubevegelige i regnværet — barbente, innhyllet i store rutete sjal, mens dyrene gresser fredelig ved siden av. Snart kjører vi gjennom idylliske landsbyer med små vannblå hus langs en beplantet hovedgate hvor vi må bruke signalhornet både lenge og vel for å få hunder, gjess og gjeter ut av veien så passasjen blir fri. Etter ennu en del kjøring hvorunder vi blandt annet passerer en moderne flyveplass det ene øieblikk og en middelaldersk røverborg det neste, får vi øie på Czestochowa og snart etter ruller vi opp kirkebakken.

Kirken i sig selv er ikke mere imponerende enn mange andre katolske gudshus. Men det som har gitt den ry er det undergjørende madonnabilledet som finnes der. Ifølge tradisjonen er dette bilde laget av evangelisten Lukas. I middelalderen befant det sig i Bysantz, men det blev erobret av svenskene og skulde føres hjem til Sverige som krigsbytte. Transporten gikk bra inntil man kom til Czestochowa, men da nektet madonna å la sig føre videre til tross for at seks hester blev forspent vognen. En svensk officer trakk da sabelen og hugg i raseri madonna over kinnet og til alles bestyrtelse flommet blodet ned over helgenbilledets ansikt. «Arret» etter dette hugget kan sees den dag idag.

Skjønt det er en almindelig søndag strømmer folk i store skarer til kirken. Langveisfra kommer de, til fots i regnværet, eller i flotte biler med privat chauffør, alle med krusifikser som skal innvies eller en liten flaske vievann. I det daglige liv er det en enorm forskjell på fattig og rik, men her blir de alle like. Ydmykt faller de alle som en på kne så snart de er innenfor kirkedøren, og knelende nærmer de sig det hellige bilde. Presten står foran alteret som er lukket inn bak et «sprinkelgerde». Madonnabilledet har, innlagt som det er med masser av kostbare stener, også en betydelig materiell verdi og kan nok trenge sikker oppbevaring. Inne mellom sprinklene er stuket krykker, hender og hjertor av sølv

o. s. v., alt skjenket kirken av mennesker som er blitt helbredet for sine svakheter.

Koret er fylt av folk. Salmesangen fyller kirken. Røkelsesduften er nesten bedøvende. Nede ved døren oppstår bevegelse, en ung pike bæres inn og frem til alteret. Hun er tydeligvis lam i benene. Presten velsigner den syke og ber madonna beskytte og hjelpe henne. Salmesangen stiger, folk blir revet mer og mer med. Mange gråter, enkelte ligger nesegrus på det kolde murgulvet som i ekstase. Det hele virker mer gripende enn det lar sig beskrive.

I haven som omgir kirken er det stilt opp skønne skulpturer som i 14 bilder viser Jesu vandring fra Pilatus til Golgata. Også her ligger folk i bønn. En pilegrim ligger på kne uten å ta hensyn til regnet som gjennembløter hans dårlige klær, og fremsier lange bønner foran hvert av de 14 bilder, barhodet; vandringsstav og matpakke ligger ved siden av

I selve kirkemuren har fromme besøkende risset inn sine ønsker og bønner og er reist tilbake fra den hellige by lettet og styrket. I de tragiske dager som Polen nu oplever har nok strømmen til Czestochowa været større enn vanlig.

Fra livets veikanter.

Noen problemer.

Hvorfor slår menneskene hverandre ihjel, åndelig og legemlig, helt eller delvis, skjønt vi dog vet at vi selv og våre medbrødre om få år ikke mer er til i legemet, og at dette legeme da ligger dypt under jorden på Vår Frelsers gravlund eller et annet sted?

Skulde man ikke tro at tanken på, ja den fulle visshet for at vi om noen tid skal slippe alt og vandre til et nytt ukjent land måtte bremse menneskets begjær og egoisme? Men i stedet for å hjelpe hverandre å «bære hverandres byrder» og derved ikke glemme å bære over med hverandres feil og skrupeligheter, farer vi løs på hverandre når bare anledning gis og søker å undergrave hverandre, skade hverandre for selv å heve oss på andres bekostning og enten ved å ha mer eller være mer. Ja, hvis mennesker med kamp, overfall, baktalelse og avisartikler kunde opnå at de knuste alle sine motstandere for selv å kunne leve fredelig og lykkelig i mange år og til sist ikke behøve å frykte møtet med en dommer over sine handlinger — så vilde antagelig de fleste mene at hensynsløs egoisme nettop var tilværelsens høieste livslov og leveregel. Men nu er det jo engang ikke sikkert at man kan tilføie sine medmennesker avgjørende nederlag like så lite som det er sikkert at man bakefter får «leve i fred» og det «i mange år». Kun ett er sikkert at man hvis denne egoisme er ens livsholdning tilføier både andre og ikke minst sig selv tunge lidelser og at man skaper ufred, ødelegger verdier, som ikke kan erstattes — for til slutt å dø. Dø etter kort tids forløp, for hvad er 60—70 år når man ser tilbake over dem?

Så selv om du kunde trives ved å leve ene for dine jordiske interesser og med sinnet fylt av dem

— kan du allikevel som et *tenkende* vesen nyte uforstyrret fred og lykke? Nei! ti fordi du er et tenkende vesen vet du at døden kommer også til dig og at den kan komme hvert øieblikk. Hvorfor så ikke gjøre hvad du kan for i dette korte liv å leve i fred med dine medmennesker, for å hjelpe dem og hjelpes av dem? Hvorfor slå, sparke og drepe når det meste av det du ønsker å opnå meget bedre lar sig opnå ved forhandling, forståelse, imøtekommen og — selvbehersekelse?

Hvorfor?

*

Hvorfor blir vi så ofte såret og fornærmet av dem vi har vært særlig snilde eller hjelpsomme mot? Hvis vi, med eller mot vår vilje, har krenket et medmenneske, tilføid ham skade eller gjort ham urett — ja, da er det ikke vanskelig å forstå hvis vedkommende ønsker å hevne sig og tilføie oss noe ondt til gjengjeld. Det er ganske visst ukristelig og Guds lov forbyr oss det, men det er såre menneskelig etter naturens gang, efter lidenskapens sedvanlige fremgangsmåte: øie for øie, tann for tann —

men hvis du sitter på ditt værelse og leser og det så kommer en nødlidende, eller du ser et medmenneske i vanskeligheter og gir det en håndsrekning — og hvis så denne nødlidende — eller den du ellers hjelper bakefter håner dig, taler ondt om dig eller likefrem forfølger dig — hvad vil du så si til det? Hvorledes kan du forstå en slik optreden? Eller hvis du låner et trengende menneske en stor pengesum og så du oplever at han, hvis du senere ber ham om en ganske liten tjeneste, bare ryster på hodet og snur ryggen til, hvad så? Man behøver ikke å være katolsk prest for å oppleve dette — det er nok at man søker å gjøre det rette, søker å være en god og kjærlig mor eller en god og hjelpsom venn for å høste den slags bitre frukter av det man sådde i kjærlighet.

Men hvorfor?

*

Hvorfor er mennesker i små kår de mest offervillige — de som gir mest i kirkebøssene, yder mest hjelp til syke og trengende naboer? Hvorfor er så mange velstående mennesker, som ikke betenker sig på å gi store summer ut til sine fornøielser, sin mat og sine klær, så underlig blinde når de ser en kirkebøsse, så underlig døve når det appelleres til deres gavmildhet, så underlig trege til å bringe virkelig ofre?

Hvorfor?

*

Hvorfor har alt som er godt og edelt i verden, alt som skjer for Kristus, for samhold og kjærlighet så store vanskeligheter å overvinne, mens alt som er ondt iallfall tilsynelatende trives?

Skulde man ikke tro at menneskene vilde glede sig over Kristi herlige skikkelse, over hans Kirkes gagnlige innflytelse, over dens presters og ordensfolks bønn og arbeid? Men tvert om! Det er ikke god tone å tale om eller praktisere religion men det lar sig godt høre å spotte over dens tjenere og mistenkeliggjøre dem hvor man kom. Hvorfor er Kirkens hel-

lighet, godhet og kjærlighet så skjult i verden mens man priser mennesker som i grunnen bare har dyrket sin egoisme?

Hvorfor?

*

Og endelig: Hvorfor interesserer selv oplyste og kultiverte mennesker sig ikke mer for bibelhistorien? Hvorfor har den for dem mindre betydning enn innholdet i dagbladenes nyhetsspalter?

Ja, dette gjelder også alle de mennesker som man pleier å betegne som «dannede», som har en sund sans for livets realiteter og et ellers sikkert syn for livets verdier. Men de har ingen interesse for den største av alle realiteter, den høieste av alle verdier — den som bibelhistorien beretter om, som er fortalt av pålitelige vidner: at det i en viss romersk keisers regjeringstid i en liten by i Lille-Asia viste sig en mann som kalte sig selv «verdens lys». For alles øiner gikk han i Betania hen til et gravsted, og bød den døde komme ut og denne kom virkelig ut. Men denne opvekkelse blev det avgjørende støt til at det høie Råd besluttet undergjørerens død. De fikk ham også dømt, henrettet og begravd — til han på tredje dagen selv stod op fra de dodes rike. Hvorfor er dette for så mange en helt likegyldig ting som ikke vedkommer dem? Hvorfor lar så mange sin sjels evige chance slippe sig av hendene mens de i handel og vandel nok skal passe på hver eneste ti-kroneseddel.

Hvorfor?

*

Ja, dette er noen av de problemer jeg har møtt på min vei. Nu kan dere søke å besvare spørsmålene selv — jeg har funnet dette svar:

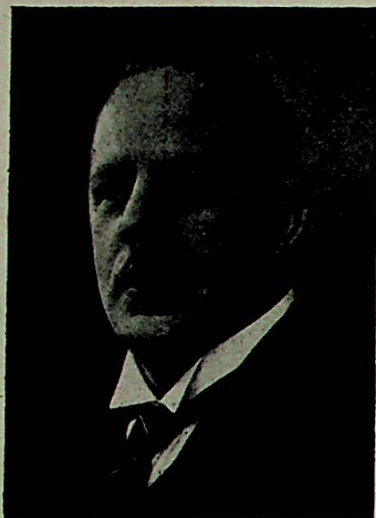
«Og han kom til sitt eget men hans egne tok ikke imot ham. Men alle som tar imot ham gir han kraft til å bli Guds barn — — —»

F. F. M.

Fabrikkeier Leo Müller 60 år.

22 september fyller fabrikkeier Leo Müller, Fredrikstad 60 år, og mange gode tanker vil den dag gå til ham, hvis hjertelag er kjent ikke alene i St. Birgittas menighet, men også i videre kretser — karakteristisk er det således at han er utnevnt til æresmedlem i O.K.Y. som en erkjentlighet for hans arbeid for foreningen og hans interesse for katolsk ungdomsarbeid.

Leo Müller er født på Karmøya, hvor hans far den kjente Christian Müller var telegrafbestyrer. Han var ikke så lite av en personlighet denne C. Müller. Bare 13 år gammel kom han til Norge fra Tyskland, og enda han ikke hadde hverken slekt eller venner heroppe, var og blev han hele sitt liv en trofast og ivrig katolikk. Det skulde ikke liten karakterstyrke til dette i den tid og under de særdeles store vanskeligheter gutten levde under. I flere år bodde han således hos en protestantisk prest, men ikke noget kunde få ham til å forlate sin katolske tro. Da han senere fikk sitt eget hjem, blev det selvfølgelig

helt preget av katolsk tro og praksis, og prest og biskop var ingen sjeldne gjester i det Müllerske hjem.

Leo Müller har i fullt mål arvet sin fars trofaste hengivenhet for og kjærlighet til Kirken, og i sitt vakre hjem fører han tradisjonene fra barndoms-hjemmet videre.

Mange er de som han har vært en varmhjertet velgjører for og som derfor vil benytte anledningen til å ønske ham til lykke med hedersdagen. Også utenfor vår katolske krets setter man i øvrig stor pris på Leo Müllers innsikt — i flere år har han således vært medlem av kommunestyret i Glemmen og en dyktig leder av og formann for Fredrikstad Tekniske Forening.

Igjennom «St. Olav» sender vi våre beste ønsker om Guds rikeste velsignelse over et langt og virksomt liv i årene fremover, for Leo Müller selv og for hans kjære.

Katolsk venn.

KVINNENS VIRKE --
FOR HJEM OG KIRKE

Oprop fra Norske Kvinners Katolske Forbunds styre.

I tilslutning til hs. høierov. biskop Mangers henvendelse til våre menigheter om bl. a. å støtte Kirken i de kommende vanskelige tider, vil vi på det mest inntrengende henstille til våre tilsluttede ledd, foreninger, enkeltmedlemmer og alle øvrige katolske kvinner å overveie hvad hver især kan gjøre for nu å trygge vår Kirkes økonomi.

Vi vil særlig be de unge om å vise sin interesse for saken, for vi vet at en ungdomsflokk med sitt initiativ og sine krefter kan utrette det utrolige, når det er en sak de går inn for. Og nu gjelder det å bevare Kirken både for oss og de slekter som kommer.

Det var apostolatet vår avdøde pave, Pius XI la kvinnene på hjertet, da han anmodet kvinnene om å stifte den nu bestående store verdensunion av katolske kvinner — L.'U.I.L.F.C. Vi har aldri hatt en bedre anledning til å gjøre aposteltjeneste enn nu. En håndsrekning, en bønn, et lite personlig offer kan gjøre underverker.

Det var en kvinne, en fattig enke i Sarepta, som i en trengselstid delte sitt siste brød og sin olje med en av Guds store venner, profeten Elias. Hun berget sitt eget og sitt barns liv med det. La denne kvinne stå som et lysende forbillede for oss i de tider som kommer. Derfor, — yd også du din skjerv!

Anna Bonnevie,
formann.

Danmarks Katolske Kvinneforbund

avholder sitt 6. landsmøte i København søndag d. 1. oktober. Det innledes med messe og felleskommunion i Jesu Hjertekirken — derpå fellesfrokost; tillitsmannsmøte i Stenosgt. 4, lunch — om eftermiddagen Sakramental velsignelse i Jesu Hjertekirke og generalforsamling i St. Knudssalen, hvortil biskop Suhr har tilsagt sitt nærvær. Dagsordnen er den sedvanlige ved disse møter — det skal dog denne gang velges helt nytt styre, da det gamle avgår in pleno, dels efter tur, dels efter ønske.

Et lyspunkt.

Midt i vår tunge tid med dens formørkede himmel er en ny stor lov satt ut i livet i Frankrike i og med at Daladiers regjering i det offisielle organ «Journal Official» offentliggjorde en familielov — «Code de la Famille» — på 170 paragrafer, som med en gang tråtte i kraft.

Den omfattende nye lov betyr hverken mer eller mindre enn en reell fornyelse for det franske folk ut fra familielivet. Det er en uhyre stor oppgave, men når den er løst vil denne franske familielov få uoverskuelige følger for mange andre land i Europa. Ti praktisk talt alle land lider som Frankrike under avfolkningens, «den hvite død»s svøpe, og man tør vel håpe at andre regjeringschefer vil ha det samme moralske mot som Daladier, der ikke er veket tilbake

for å pålegge det franske folk nokså store forpliktelser til gagn for ekteskapet og familien — altså dog i siste instans til gagn for folket selv, det almene beste. Men i første rekke til gagn for mødrene og husmødrene.

Den franske familiekodex faller i to deler:

I.

EN VIDTGAENDE UNDERSTØTTELSE TIL BARNRIKE, SUNDE FAMILIER.

Under dette er de viktigste bestemmelser:

a) For det første barn betales en premie på 2000—3000 francs, dersom det fødes innen de to første år etter giftermålet har funnet sted. Premien utbetales i to halvdelar — den første delen umiddelbart etter fødslen og den andre seks måneder senere.

b) Enhver som arbeider — likegyldig hvilken samfunnsstilling han inntar: bonde, håndverker, embedsmann el. l. — får fra barn nr. 2 av et familietillegg, som ved det 2. barn utgjør 10 %, 3 barn 20 %, 4 barn 40 %, 5 barn 60 %, og så videre fremover av gjennomsnittslønnen i sitt fag eller sin stilling. Det er altså en meget betydelig løvbefalt understøttelse som utbetales og som medfører en temmelig stor belastning av offentlighetens pengepung.

c) For at husmødrene kan bli i sine hjem og ikke skal behøve å arbeide utenfor dem for å få utgiftene dekket får den barnerike familie et eget mors-tillegg (10 % gjennomsnittslønnen), i fall det kun er én forsørger i hjemmet og moren helt vil vie sig til sine husmorplikter.

d) De mindre arbeidere, bønder og håndverkere på landet får sine familietillegg av en egen kasse, som for $\frac{2}{3}$ vedkommende dekkes av statsmidlene.

e) For å motarbeide flukten fra landsbygden får alle unge brudepar, som fortsetter med å opdyrke jorden, et ekteskapslån på 5—20 000 francs til anskaffelse av møbler, kreaturer, landbruksmaskiner o. l. Fra det annet ekteskapsår av skal dette lånet tilbakebetales i 20 halvårsterminer, men for hvert barn som kommer til verden i denne familie innenfor ti års forløp blir den resterende gjeld forminsket og når det 5 barn er kommet blir resten helt strøket.

f) De bondebarn som arbeider på foreldrenes gård uten lønn får fra sitt 18 år sikret en kapital som senere ved familieforsørgerens død tilfaller dem som «opspart lønn».

II.

MORALSKE BESKYTTESLOVER.

Straffen for fosterfordrivelse, den ene store årsak til fødselsnedgangen, blir betydelig forhøiet og propagandaen for abortus provocatus og antikonseptjonelle midler meget strengere straffet enn nu er tilfellet.

Alle fødselsklinikker blir meget skarpere kontrollert til beskyttelse for ufødt liv.

For vordende mødre hvis sundhetstilstand krever sterlige hensyn, blir det opprettet «Maisons maternelles» i hvilke de kan få oppholde sig både før og etter fødslen og få all den omsorg og pleie som er nødvendig.

Barnedødeligheten skal overalt bekjempes gjennom obligatoriske forholdsregler.

Adopsjon av fattige barn, som nu er en temmelig innviklet sak, blir betydelig lettere.

Den offentlige usedelighet som spiller en betydelig rolle overfor barnløsheten i mange familier, skal bekjempes av all makt. Under denne paragraf faller også tilsynet med de umoralske bøker og blade.

Alkoholmisbruket skal søkes avskaffet og det vil i fremtiden bli vanskeligere å opná rett til å drive bevertning. En utlending vil overhodet ikke kunde få bevilling.

I all undervisning skal det gjøres propaganda for en sundere rase og bedre familieliv.

Som man vil se tar denne utmerkede lov utelukkende sikte på den materielle og sociale side av familieproblemet. Den franske presse har selvfølgelig støttet den efter beste evne og bl. a. bedt en rekke høitstående geistlige uttale sig om den. Kardinalerkebiskopen av Paris, mgr. Jean Verdier, har offentliggjort sitt svar på denne henvendelse hvori han bl. a. uttaler:

«Då av den franske regjering til beskyttelse av familienes trufne forholdsregler ligger hovedsakelig på det materielle område. De vil sikkert gjøre sin nytte og ut fra dette synspunkt må alle franskmenn være regjeringsautoritetene takknemmelig.

De franske kardinaler har allerede tatt stilling til disse problemer og erklærer at man må lære menneskene å oppfylle sine plikter. En stigning i befolkningstallet vil koste ofre og det store ofre. Disse ofre må bæres med glad sinn. Familielivets sanne gleder og bevisstheten om at man gjør sin plikt vil være den belønning som gjør alle ofrene lette allikevel.»

Kardinal Baudrillart, medlem av Académie française og rektor for Institut Catholique, hilser også regjeringens finansielle tiltak på det varmeste idet han tilføier: «Den kjensgjerning at regjeringen befatter sig offentlig med dette problem og derved setter det på en hovedplass blandt alle nasjonale problemer vil være av stor virkning på almenheten. Men man må ikke glemme at den moralske side av saken er meget vesentlig. Den sunde franske mentalitet har alltid vært religiøs og det er den som har holdt landet oppe gjennom alle år.»

Et stort tap for Gralsbevegelsen.

I en alder av bare 37 år er dr. Mia van der Kallen avgåt ved døden i Leiden. Hun var en av Gralsbevegelsens stiftere — denne velsignelsesrike nederlandske bevegelse, som på religiøs, eukaristisk og socialøkonomisk grunnlag har skapt en sammenslutning av fabrikkarbeidersker. Den ledes av «kvinnene fra Nazareth», et i 1921 av professor J. van Ginneken, S. J. opprettet nederlandsk religiøs forbund som virker på Java, i England og Tyskland.

Allerede som ung student ved det katolske universitet i Nijmegen gikk dr. Mia van Kallen begeistret inn i det social-religiøse arbeid blandt fabrikkpikene. Hun arbeidet selv i lengre tid som almindelig veverse ved maskinene for å lære sine arbeidende

søstres virkelige kår å kjenne og vite hvor nøden var størst og hjelp trengtes høist. Da biskop Aengenent av Haarlem overdro organisasjonen av bispedømmets kvinnelige ungdom til kvinnene fra Nazareth var Mia van der Kallen blandt de først som meldte sig til tjeneste — og etter å ha fått arbeidet godt i gang i Haarlem drog hun i 1933 til Berlin, hvor hun tross store vanskeligheter også fikk organisert den tyske Gralsbevegelse. I sine siste år var hun provinciale for kvinnene fra Nazareth. Som forfatterinne har hun skapt sig et anerkjent navn og de berømte store Gralsspill: «Korskoret», «Pinse-spillet» og «Roratespillet» er skrevet av henne. Hennes skrifter om de arbeidende kvinners stilling i Nederland vakte oppmerksomhet i regjeringskretsene og gav støtet til betydningsfulle sociale dekreter. Etter lange og tunge lidelser er hun nu død og en plass står tom som vil bli vanskelig å få utfyllt. R.I.P.

Emilie de Vialar.

Den første beatifikasjon under pave Pius XII's pontifikat har funnet sted og gjelder den franske ordensstifterske Emilie de Vialar. Hun er født 12. september 1797 i Gaillac hvor hun også 1832 åpnet sitt første kloster. 1835—38 virket hun i Nord-Afrika som misjonær og sykepleierske og hun fikk den glede å se sin orden slå rot i Europa, Afrika og Asia — hun reiste selv rundt og ledet skiftevis klostrene på de forskjellige steder. Senere flyttet hun til moderhuset i Marseille hvor hun døde i helighetens ry d. 24. august 1856. Den av henne opprettede kongregasjon blev stadfestet av Kirken i 1862 og teller nu 1200 medlemmer, som særlig er beskjeftiget med arbeide i hospitaler, blandt spedalske, på skoler og asyler. Ordenen har hus i Frankrike, England, Italia, Grekenland, Bulgaria og Malta samt i de fleste nordafrikanske og lilleasiatiske land.

Cahiers

for 19. august er utkommet og bringer som vanlig interessant stoff. Hovedartiklen denne gang er «Echos de la Chine», som vi her ved refererer i store trekk.

Kina har den umåtelige utstrekning av 11 millioner km.² med 450 millioner innbyggere. Alle klimaer er representert og nesten også all jordens plante- og dyreverden — man kan overhodet ikke beskrive landet i store trekk for hvad som passer for en del av det holder ikke stikk overfor en annen. Likeledes er det så stor forskjell på livet i de store byer og på landet at kineserne langt mer er en befolkning enn et folk. 80—85 % er bønder.

Blandt disse 450 millioner er kun 3 millioner katolikker. Den katolske aksjon av menn er godt organisert og har særlig i Shanghai gitt utmerkede resultater, men det gjøres ikke meget for ungdommen. Det finnes noen få katolske kvinneorganisasjoner, men kvinnenes stilling i Kina har i løpet av noen år endret sig så fullstendig at arbeidet på deres utvikling bare kan betraktes som så vidt begynt. Etter en kineserinne, madame Meis, uttalelser i en meget interessant artikkel hun har skrevet om «Kvinneforeningen i Kina», er alle kvinneforeninger

å føre tilbake til 1911 da revolusjonen medførte en proklamering av kvinnenes teoretiske frigjørelse. De første organisasjoner fant sted i Kanton, men da man manglet øvede ledere for arbeidet og da kvinnene stod uten noen økonomisk støtte da de aldri fikk penger mellom hendene av sine menn, opløstes disse organisasjoner sig snart. Men utviklingen skred fort frem — arbeidet blev optatt efter hvert som den kinesiske kvinne frigjorde sig for årtusenens åk. Mange reiste til Europa og studerte forholdene der, hvorpå de vendte hjem og praktiserte det lærte. Det var imidlertid ikke så meget kvinnenes politiske som deres sociale likeberettigelse som optik sennene — og dette er også tilfellet den dag idag. Det er dannet foreninger mot den barbariske skikk å innsnøre kvinnenes føtter — den er også praktisk talt forsvunnet — til kamp mot den forferdende barnedødelighet, til bedring av boligforholdene o.s.v. Mange kvinner er gått inn for handel og industri og har vist sig som meget dyktige forretningmennesker og som lærere og læger gjør de også anerkjennelsesverdige arbeid.

Nu skyter organisasjoner op som paddehatter — mange forsvinner igjen, men mange opnår hurtig en viss betydning og utretter meget godt. Deres spesielle og vel utformede sociale programmer hjelper meget til å få opplyst og beredt sjele for troens gave.

Kvinneforeningen i Shanghai står meget høit og har en stadig og god forbindelse med de europeiske damer i byen. Den har opprettet og driver flere skoler, hvori undervisningen er gratis og de våker over elevene, også i disses hjem. Store velgjørenhetsinstitusjoner tilsees og røktes også av denne forening. På de månedlige møter avholdes interessante foredrag med påfølgende diskusjon. Foreningen har forbindelse med de andre kvinneorganisasjoner på stedet.

De andre foreninger landet over arbeider efter samme prinsipper, men nu under krigen har de jo alle måtte ta en rekke nye oppgaver op: sykepleie, omsorg for de foreldreløse barn o.s.v. En meget betydelig innsats representerer arbeidet på «å holde hjulene i gang» — samt å opplære kvinnene i hjemmene til å kunne stille for de sårede. Så vidt mulig forsøker man å opdra kvinner til å kunne gjøre mennenes arbeid i fabrikker o. l. mens disse er i krig.

Den spesielle katolske kvinneaksjon tar navnlig sikte på de unge kinesiske piker men det trenges hjelp til dette arbeid. Det trenges kvinnelige misjonærer som vil arbeide i Kina utelukkende med dette mål for øie: å skape en kinesisk trosssterk ungdom.

*

Enn videre inneholder «Cahiers» en oversikt over den rettslige stilling for barn, født utenfor ekteskapet, slik som den former sig i de forskjellige land. Redaksjonen gjør til sist oppmerksom på den publikasjon som Nasjonenes Forbund har utsendt om dette emne: «Etude sur la Situation juridique de l'Enfant illégitime».

*

Med en oversikt over de spanske problemer efter borgerkrigen og noen redaksjonelle notater slutter det interessante og innholdsrike hefte.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.